



Datum: 14.05.2019

Medij: Politika

Rubrika Srbija

Autori: Aleksandra Isakov

Teme: mađarska tradicija, folklor, jezik

Naslov: Srednji Salaš - selo optanata

Napomena:

Površina: 445



Strana: 15

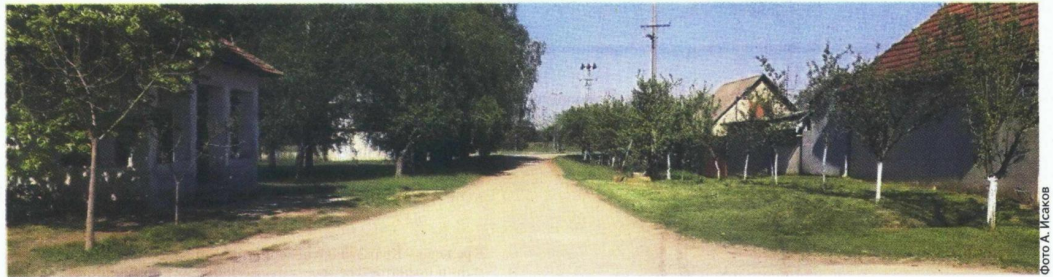
Средњи Салаш – село оптаната

Суботица – Мађарски национални савет прихватио је сугестију мештана села Средњи Салаш да се ово место на мађарском језику преименује из Суркош (смоласт, од катрана), у дословни превод имена Средњи Салаш на мађарски језик. У образложењу речено је да је молбу за промену имена села, у којем живи 104 становника, махом Срба, потписало преко 60 становника.

Одлука, донета рутински, за становнике овог села била је много више. Име је било траг о веку трајања села, бурној историји поднебља и о олцу предака да овде наставе живот. Село Средњи Салаш налази се у општини Бачка Топола а раскрсница у средишту раздваја његове куће и салаше на парцеле на којима је све мање власника.

У средишту иницијативе за промену имена налази се Милена Калембер, кроз чију се личност укршта све оно што може да се зна о овом селу. Да је реч о жени од иницијативе говори и податак да 1999. године, захваљујући томе што јој је супруг, чији је отац рођен у Чикагу, имао америчко држављанство, у 52. години одлази у Феникс у Аризони, завршава средњу фармацеутску школу, и од некадашње поштанске службенице у центру Београда, постаје апотекарка.

– Када смо отишли у пензију, одлучили смо да се након 12 година у Америци, вратимо у Србију. Обожавам родно село, и хтела сам да живим овде. Ипак, растурила сам се када смо се до-



Центар села Средњи Салаш у општини Бачка Паланка

селили 2011. године. Много напуштених кућа, затрављено, полусрушено – прича нам Милена. Село какво је затекла било је далеко од свог врхунца када је у њему живело између 300 и 400 људи, а улице биле пуне деце. Некада је ту постојао и дом културе, када се са бине чула само рок музика коју су свирали млади. Дом културе је сада зарастао некадашња школа је празна, у селу је тек петоро деце до 10 година, и још петоро, шесторо тинејџера. Тек десетак становника Средњег Салаша је у најпродуктивнијем добу између. Село нема продавницу, последња је затворена пре неколико година. Саговорница „Политике“ каже да није могла да се помири са пропадањем. Ако је некада цело село одгајало децу, сада је дошао тренутак да се та деца побрину за своје село.

– Почела сам да организујем акције. Обновили смо учioniцу у школи да можемо ту да се окупљамо. У овом селу рођен је и књижевник Радован Ждрале, многи су због школовања напустили ме-

сто, и помислила сам да би лепо било бар једном годишње да дођу – прича Милена Калембер. Тако је настао Завичајни састанак који ће се одржати четврти пут, а сваки пут до сада окупио је четрдесетак бивших становника. На таквом скупу, управо Ждрале ју је потакао да напише монографију села, какву имају и остала насеља.

Радећи на том задатку, Милена је прикупљала грађу, која је била делом и грађа о њеној породици. Јер село је настало 1923. године када је Краљевина Срба, Хрвата и Словенаца овај простор наменила насељавању оптаната, Срба из Мађар-

ске који су након повлачења граница оптирала за Краљевину. Бака Евгенија и деда Јефта Ђићић били су међу првих 46 породица из околине мађарског града Мохача који су се овде населили. Касније, прича Милена Калембер, између два рата, било је досељавање становника из Лике, Далмације и Херцеговине, а то се поновило и након Другог светског рата повећавајући број новопридошлих руку спремних да обрађују земљу.

Први оптанти практично су формирали село, кренули да га стварају од ничега, и због тога су, објашњава нам Милена, у први мах градили једноставне дрвене куће које су премазивали катраном. Тако је и настао помало подсмешљив мађарски назив „суркош“, који је једно време био и званичан назив села. „Обратила сам се Мађарском националном савету, сви су били веома љубазни и путили ме како то и званично да променимо.“ Тако је сада Средњи Салаш, на свим званичним језицима општине остао Средњи Салаш.

Александра Исаков

▶ Некада је у селу било четири пута више становника него данас, али мештанка Милена Калембер не мири се с пропадањем села

